

De belangrijkste reden waarom ik mijn werk doe, is het kind. Het kind is de essentie van de toekomst. Het kind is geen project, geen resultaat, geen data-punt. Maar wat doen wij volwassenen? Wij bouwen muren. Muren tussen systemen, tussen mensen. | Jeanette de Jong

De verknipte wereld rondom het kind

Binnen onze organisatie 'ontwikkelen' wij geen kinderen – nee, we inspireren hen om zich breed te ontwikkelen. Breed, à la pedagoog Gert Biesta, op hun eigen tempo, op hún manier. Dat is niet altijd makkelijk. Sterker nog, het is vaak ingewikkeld door hoe ons systeem in elkaar zit. We zitten vast in knellende verknipte structuren en hardnekkige weeffouten. Tegelijkertijd zijn wij zélf het systeem. En niemand anders. Wat doen we niet goed? We focussen te weinig op de brede ontwikkeling van het kind. De basis. We bouwen verknipte, versplinterde organisaties om het kind heen, in plaats van voor het kind.

We zijn er nog steeds niet voor alle kinderen. Sommige kinderen sluiten we uit. We zijn niet inclusief.

De basis kwijt

De basis is eigenlijk simpel: telkens opnieuw kijken wáár een kind staat in zijn brede ontwikkeling. Weten wat de volgende stap is, en dan je gedrag en omgeving daar op afstemmen. Telkens weer. Dáár begint het mee.

En dáár hoort een ontwikkelomgeving bij die gedragen wordt door vakmensen: door mensen die reflecteren, die van elkaar leren, en zelf ook elke dag groeien. Want laten we eerlijk zijn: we staan

elke dag opnieuw aan de voet van een veranderende wereld. In ons vakgebied is niet-leren simpelweg geen optie. Maar wat doen we? We leggen een deken van methodes over dat leerproces. Voor elk vak een eigen methode. De dag wordt opgedeeld in stukjes. Alles netjes op schema, van vakantie tot vakantie. We geven uitvoering aan het programma van de methodes. Want dat voelt goed. Dan heb je 'je werk gedaan'. Zelfs burgerschap – een kernonderdeel van mens-zijn – proppen we in een methode en plannen we in een lesuur. Maar zien we het bos nog, door de methode-bomen heen? Beseffen we nog dat één diepe, beteke-

nisvolle activiteit meer kan betekenen voor taal, rekenen én burgerschap dan losse lessen uit drie aparte boeken of methodes? En ondertussen gaat er grof geld naar commerciële uitgeverij... Geld dat niet bij het kind of de leraar terechtkomt. Wat missen we hier? Het zicht op de échte stappen die kinderen zetten. We vergelijken kinderen met gemiddelden en met elkaar, in plaats van te kijken naar hun eigen groei.

De doorstroomtoets...

Zo belangrijk geworden dat de focus vaak volledig daarop ligt in groep 7 en 8. We trainen kinderen op de smalste definitie van succes, om maar goed uit de toets te komen. Zo houden we ook de onderwijsinspectie tevreden. Terwijl juist wat níét in die toets zit – veerkracht, creativiteit, inlevingsvermogen, executieve functies – van levensbelang is voor de toekomst van het kind. We weten het, we praten erover, en gaan weer over tot de orde van de dag. Na de doorstroomtoets? Dan schuiven we kinderen in de sjoelbak van het voortgezet

onderwijs. Op twaalfjarige leeftijd – veel te vroeg – krijgen ze een label dat hun verdere route veelal bepaalt. De pechvogels, vaak de dieseltjes, belanden in een vakje dat misschien niet bij hen past.

Zo knippen we de wereld rondom het kind op. En we houden van meer knipwerk: opvang, onderwijs, jeugdzorg – drie gescheiden werelden. Elk met eigen regels, financiering, en belangen. Hoe vaak lukt het ons echt om sámen het juiste aanbod te creëren voor één kind?

Waarom is kinderopvang niet gewoon toegankelijk voor alle kinderen? Waarom geen maatschappelijk georganiseerde opvang, waarbij winst terugvloeit in het systeem – juist naar die locaties (vaak in de lage SES-wijken) die het moeilijk hebben financieel rond te komen, maar zo hard nodig zijn op die plek?

Kinderopvang is onderwijs. Van 0 tot 13 jaar zou er één doorlopende ontwikkelingslijn moeten zijn. Zonder knips. Zonder hoge schuttingen tussen de achtertuinen van onze organisaties. We bewaken allemaal ons eigen fort, vaak met de beste bedoelingen. Want zelden kom ik een

professional tegen zonder hart voor het kind. Maar we missen te vaak het besef van het gemeenschappelijk belang. Een maatschappelijk perspectief, voor een betere toekomst voor iedereen.

Uitsluiting

Waarom sluiten we nog steeds kinderen uit? Inclusie zou vanzelfsprekend moeten zijn. Elk kind hoort erbij. Heel kort geleden sprak ik een moeder in tranen. Haar zoon-tje van 9 dreigde naar het speciaal onderwijs te worden gestuurd. Weg uit de buurt. Geen voetbal meer op woensdag, want de nieuwe school heeft ook dan een lange dag. Weg van de vaste vriendjes uit de huidige groep. Je kind hoort er niet meer bij. Hartverscheurend.

Waarom lukt het ons niet om een omgeving te creëren waarin óók kinderen die iets extra's nodig hebben kunnen groeien? Zonder label of diagnose. Gewoon met een passende omgeving waarin het feitelijk normaal is dat kinderen anders zijn.

Wat houdt ons tegen? Is het ons denk-kader? Het geld? Of zitten we gevangen in wat we gewend zijn? Waarom geen fluïde organisaties van opvang, onderwijs en jeugdzorg. Makkelijk te combineren, kijkend naar het kind.

Mijn eigen dochter zat vroeger vaak in een tafelgroepje met kinderen die moeilijk verstaanbaar gedrag vertoonden. Natuurlijk kwam ze wel eens mopperend thuis. Maar ik vertelde haar dat haar plek juist een compliment was – haar leraar zag dat zij het aankon. Nu werkt zij zelf met kinderen en jongeren die begeleiding nodig hebben. Kijk, zo kan het dus ook. Goed voor haar en goed voor het kind in kwestie.

En dan ikzelf...

Ook ik maak denkfouten. Ook ik ben onderdeel van het systeem dat soms zo strak om ons heen zit, dat we het niet eens meer opmerken.

Waar ik het meest van baal? Dat het me nog altijd niet lukt om de wereld te laten zien dat het echt anders kan. Dat we goud in handen hebben – kinderen – maar dat we het goud niet voldoende oppakken.

Misschien, heel misschien... draagt dit verhaal daar een beetje aan bij.

Jeanette de Jong is bestuurder bij Blossie en bestuurslid VNK en LEJK/LEPOVO.